

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/6/2017
Identifikačné číslo spisu: 4016200945
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4016200945.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a z členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: U., narodená XX. novembra XXXX, bytom X., O. F. XX/XXX, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o príplatok k dôchodku, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. marca 2017, č. k. 19Sa/38/2016-41, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a .

Stranám konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Rozhodnutie správneho súdu

1. Krajský súd v Nitre (ďalej v texte len „krajský súd“) rozsudkom z 28. marca 2017, č. k. 19Sa/38/2016-41 (ďalej v texte len „napadnuté rozhodnutie“ a „rozhodnutie správneho súdu“) zrušil rozhodnutie Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, ústredie, z 13. októbra 2016, č. XXX XXX XXXX X (ďalej v texte len „rozhodnutie odporcu“), ktorým žalovaný podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, odvolanie žalobkyne podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X z 27. júna 2016, vo veci príplatku k vdovskému dôchodku, zamietol v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Správny súd žalobkyni nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Správny súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na ustanovenia § 74 ods. 1 písm. a/, § 75 ods. 1 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a ustanovenia § 3 ods. 1 veta prvá a ods. 2 a §

3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom a skonštatoval, že podľa obsahu dávkového spisu, manželovi žalobkyne Y. T., ktorý zomrel XX.XX.XXXX, bol priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom rozhodnutím zo 16.01.2009, č. XXX XXX XXX 0, podľa § 2 ods. 1, § 3 a 4 zák. č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení zákona č. 272/2008 Z. z. od 01.10.1951 do 03.11.1953, t. j. v počte 765 dní v sume 51,10 eur. V čase smrti mal manžel žalobkyne nárok na starobný dôchodok v sume 496,30 eur mesačne.

3. Ďalej správny súd uviedol, že žalobkyni bol rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X-I. z 19.11.2013 priznaný vdovský dôchodok po zomrelom manželovi od 02.11.2013, a to 60% sumy starobného dôchodku manžela, t. j. 60% zo sumy 496,30 eur, teda v sume 297,80 eur. Pretože v tomto čase bola žalobkyňa poberateľkou starobného dôchodku v sume 366,80 eur a suma vdovského dôchodku bola nižšia, došlo k zníženiu vdovského dôchodku na polovicu, t. j. na sumu 148,90 eur mesačne.

4. V posudzovanej právnej veci bol podľa správneho súdu medzi účastníkmi konania sporný spôsob výpočtu vdovského dôchodku po zomrelom manželovi a sporný bol aj samotný výpočet výšky vdovského dôchodku. Správny súd po oboznámení sa s obsahom dávkového spisu žalovanej dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného z 13.10.2016, ktoré je predmetom preskúmania na základe podanej žaloby, je potrebné zrušiť, pretože vychádza z neprávneho právneho posúdenia veci (§ 191 ods. 1 písm. c/ Správneho súdneho poriadku).

5. Správny súd poukázal na tú skutočnosť, že o žiadosti žalobkyne o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku z 11.08.2014 bolo vydané rozhodnutie z 19.08.2014, č. XXX XXX XXXX 0, ktorým správny orgán zamietol žiadosť žalobkyne o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa opravný prostriedok (podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, účinného do 30.06.2016). Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sd/299/2014-14 z 26. januára 2015 potvrdil rozhodnutie žalovanej z 19.08.2014. Proti rozsudku podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. marca 2016, č. k. 7So/33/2015, tak, že rozsudok Krajského súdu v Nitre zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne (žalovanej) z 19.08.2014, č. XXX XXX XXXX 0, zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Mal za to, že je potrebné, aby nielen z výrokovvej časti rozhodnutia, ale aj z jeho odôvodnenia boli dostatočne zrejmé a preskúmateľné dôvody a samotný postup pri výpočte sumy vdovského dôchodku, na základe ktorých bolo žiadosti o opravu príplatku k dôchodku rozhodnuté.

6. V novom rozhodnutí, ktoré vydala žalovaná potom, čo jej pôvodné rozhodnutie z 19.08.2014 bolo zrušené, rozhodla rovnako s tým, že svoje rozhodnutie v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odôvodnila. Správny súd mal však za to, že prvostupňový správny orgán, i žalovaný vec nesprávne posúdili po právnej stránke, a preto bolo potrebné rozhodnutie žalovaného zrušiť.

7. Ďalej správny súd uviedol, že žalovaný vo svojom rozhodnutí poukazuje na to, že rozhodoval v súlade s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v jeho rozsudku sp. zn. 7So/417/2010 z 26.01.2011, ktorý bol vyhlásený pod č. 61 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 4/2012. K tomu správny súd uviedol, že rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané po rozsudku (sp. zn. 7So/417/2010 z 26.01.2011) sa odchyľili od právneho názoru, ktorý bol prezentovaný v uvedenom judikáte Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a bolo vydaných viacero rozhodnutí, ktorých právny názor je odlišný, pričom účastníkom konania aj v uvedených veciach bol žalovaný, a preto uvedené právne názory musí poznať. V tejto súvislosti správny súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7So/82/2015 z 26.05.2016.

8. Správny súd mal za to, že rozhodnutie žalovaného ako i prvostupňového správneho orgánu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, v dôsledku čoho potom došlo i k nesprávneho výpočtu vdovského dôchodku žalobkyne. Správny súd mal za to, že príplatok k dôchodku politickým väzňom (ďalej len „príplatok k dôchodku“) nie je dôchodkovou dávkou, ale je štátnou sociálnou dávkou, a preto ho pri súbehu nárokov na dve dôchodkové dávky nemožno považovať za dôchodkovú dávku a na ten

účel ho zlučovať s dôchodkom. Pojem „zlučovať“, uvedený v § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. je treba vykladať tak, že sa príplatok vypláca spolu s dôchodkovou dávkou. Príplatok k dôchodku je štátnou sociálnou dávkou, ktorú nemožno zamieňať s dávkou dôchodkovou. Správny súd dospel k záveru, že príplatok k dôchodku sa zlučuje s dôchodkom, ku ktorému bol priznaný, iba na účely jeho výplaty, nestáva sa však jeho súčasťou ani na účely § 81, ani na účely § 82 zákona č. 461/2003 Z. z., a preto rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na nové konanie.

9. Na základe takto zisteného stavu dospel správny súd k záveru, že vdovský dôchodok žalobkyne mal žalovaný vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mal zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

10. Takýto právny názor bol vyslovený i v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1So/3/2015 z 24. októbra 2016.

11. V závere správny súd uviedol, že v ďalšom konaní bude úlohou žalovaného znovu rozhodnúť o odvolaní žalobkyne proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu o žiadosti žalobkyne o prepočítanie vdovského dôchodku a o nároku na výplatu starobného a vdovského dôchodku v ich súbehu, pričom v rozhodnutí uvedie nielen to, v akej výške ku dňu vzniku nároku na vdovský dôchodok patril starobný dôchodok manželovi žalobkyne, ale aj to, v akej výške k tomuto dňu navrhovateľke patril starobný dôchodok (upravený podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z.) a k nemu patriaci príplatok k dôchodku politickým väzňom. Zohľadní pritom aktuálnu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý rieši obdobnú právnu problematiku. Žalovaný je viazaný vyššie uvedeným právnym názorom súdu podľa § 191 ods. 6 Správneho súdneho poriadku.

12. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 Správneho súdneho poriadku tak, že žalobkyňa, ktorá mala v konaní úspech, nepriznal právo na náhradu trov konania, lebo ich nežiadala priznať a zo spisu jej žiadne trovy nevyplývajú.

II.

Kasačná sťažnosť

13. Žalovaný podal v zákonnej lehote proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. marca 2017, č. k. 19Sa 38/2016-41, kasačnú sťažnosť (ďalej v texte len „podaná kasačná sťažnosť“), v ktorej sa domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej v texte len „kasačný súd“) napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil správnejmu súdu na ďalšie konanie.

14. Žalovaný v podanej kasačnej sťažnosti uviedol, že proti rozsudku krajského súdu podáva v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom dôvody kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok sú s opisom rozhodujúcich skutočností popísané v sťažnostných bodoch I. až III..

15. Žalovaný ďalej uviedol, že s právnym posúdením a odôvodnením krajského súdu žalovaný nesúhlasí. Rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. XXX XXX XXXX X z 27. júna 2016 bolo vydané v súlade s právnym záverom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7So/33/2015 z 31. marca 2016.

16. Generálny riaditeľ žalovanej, príslušný na rozhodovanie podľa § 215 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a priloženej spisovej dokumentácie rozhodnutie č. XXX

XXX XXXX X z 27. júna 2016 potvrdil rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 z 13. októbra 2016.

17. Z podkladov administratívneho spisu bolo preukázané, že žalobkyňa žiadosťou z 11. augusta 2014 požiadala o príplatok k vdovskému dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov a žiadala opätovné určenie sumy vdovského dôchodku, a to s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 9So/5/2013 z 26. februára 2014.

18. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 zo 16. januára 2003 bol zomretému manželovi žalobkyne Y. T., nar. XX. E. XXXX, podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom v sume 51,10 eur mesačne, ktorý bol poskytnutý za 765 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác.

19. Starobný dôchodok manžela žalobkyne v sume 367,30 eur mesačne sa zvýšil o príplatok 51,10 eur mesačne, následne o 6,95 % mesačnej sumy, t. j. o 29,10 eur mesačne na sumu 447,50 eur mesačne, pričom v rozhodnutí zo 16. januára 2009 už bolo uvedené, že príplatok k dôchodku je odo dňa priznania súčasťou starobného dôchodku, s ktorým sa vypláca.

20. Starobný dôchodok manžela žalobkyne bol následne zvyšovaný podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov od 1. januára 2010 na sumu 461,20 eur mesačne, od 1. januára 2011 na sumu 469,60 eur mesačne, od 1. januára 2012 na sumu 485,10 eur mesačne a od 1. januára 2013 na sumu 496,30 eur mesačne.

21. Z uvedeného je zrejmé, že starobný dôchodok manžela žalobkyne bol zvyšovaný podľa § 82 zákona č. 481/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov spolu s príplatom, ktorý sa stal súčasťou starobného dôchodku a s ním sa aj vyplácal.

22. Starobný dôchodok manžela žalobkyne ku dňu jeho smrti, to je k 2. novembru 2013, patril v sume 496,30 eur mesačne. V tejto sume už bol zahrnutý aj príplatok k jeho dôchodku.

23. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - I. z 19. novembra 2013 (právoplatným) bol žalobkyni priznaný vdovský dôchodok po zomretom manželovi od X. novembra XXXX, ktorého suma bola určená zo sumy jeho dôchodku zvýšenej už o príplatok. Vdovský dôchodok bol určený v súlade s § 75 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako 60% sumy starobného dôchodku manžela, to je 60% zo sumy 496,30 eur, vdovský dôchodok predstavuje sumu 297,80 eur mesačne.

24. Žalobkyňa bola ku dňu priznania vdovského dôchodku poberateľkou starobného dôchodku, preto bolo potrebné postupovať v súlade z ustanovenia § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že suma vdovského dôchodku (297,80 eur) bola nižšia ako suma starobného dôchodku (366,80 eur), vdovský dôchodok bol v súlade s § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. znížený na polovicu, to je na sumu 148,90 eur mesačne.

25. Podľa § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom.

26. Vzhľadom na to, že suma vdovského dôchodku bola žalobkyni určená zo starobného dôchodku zomretého manžela, ktorý bol zvýšený o príplatok, v súlade s § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov žalobkyni osobitne nepatrí príplatok k vdovskému dôchodku.

27. Príplatok bol ako štátna sociálna dávka podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z. priznaný zomretému manželovi a po priznaní sa stal súčasťou jeho starobného dôchodku, s ktorým sa aj vyplácal. Príplatok

ani jeho časť ako štátna sociálna dávka samostatne neprechádza na vdovu po politickom väzňovi. Suma vdovského dôchodku sa v tomto prípade určuje zo starobného dôchodku politického väzňa zvýšeného o príplatok, ktorý sa stal súčasťou starobného dôchodku.

28. Žalobkyňa poukázala opätovne na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyslovený v rozsudku č. 9So 5/2013 z 25. februára 2014, ktorý však nie je podľa žalovaného možné aplikovať, nejde o zovšeobecnený právny názor súdu, nejde o prezentovanú rozhodovaciu prax súdu najvyššej inštalácie v skutkovo i právne porovnateľných veciach, ktorá by sa ustálila po určitú dobu, a preto nemá všeobecne právnu záväznosť.

29. Žalovaný pri určení sumy vdovského dôchodku postupoval v súlade správnymi predpismi o sociálnom poistení a právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vysloveným v jeho rozsudku č. 7So/417/2010 zo dňa 26. januára 2011, zovšeobecneného a vyhláseného pod č. 61 v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 4/2012.

30. Na základe skutočností, opísaných v sťažnostnom bode č. II, žalovaný je názoru, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ Správneho súdneho poriadku.

31. Súd poukázal na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1So/3/2015 z 24. októbra 2016, v ktorom bol vyslovený právny názor, že rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bola rozhodovacia prax v obdobných veciach už preklenutá novšími rozhodnutiami nepochybňujúcimi legálny aspekt inštitútu príplatku k dôchodku a zároveň zohľadňujúcimi legitímne kritérium zrejmej výhodnosti v prospech poberateľov predmetnej dávky v súlade s ich závermi o takto modifikovanom spôsobe výpočtu výšky dôchodku.

32. Žalovaný má za to, že rozhodnutie súdu je individuálny právny akt, vzťahujúci sa na konkrétnu prejednávajúcu vec a nemá právnu záväznosť. Rozhodnutie žalovaného vychádzalo nie len z právnych predpisov o sociálnom poistení, ale aj z judikátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 61. Už Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil právny názor, že nielen správny orgán vo svojej rozhodovacej činnosti, ale aj prvostupňový správny súd je zaťažený povinnosťou zohľadniť právne názory vyslovené Najvyšším súdom Slovenskej republiky, ktoré sú mu nepochybne známe. K prelomeniu záväznosti právneho názoru už vysloveného odvolacím súdom musí správny súd výslovne uviesť argumentáciu, ktorá by takýto postup ústavnou-konformným spôsobom odôvodňovala, to je, mala by vychádzať zo zásadnej zmeny právneho prostredia, či zo zistenia odlišného skutkového stavu.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

33. K podanej kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalobkyňa a navrhla kasačnému súdu, aby kasačnú sťažnosť zamietol.

34. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že dôvody, ktoré uvádza žalovaný v kasačnej sťažnosti, nepovažuje žalobkyňa za opodstatnené.

35. Žalobkyňa má za to, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite posúdil vec a rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 13.10.2016 zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

36. Krajský súd sa v rozsudku 19Sa/38/2016 stotožnil s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovenom v jeho rozhodnutiach (sp. zn. 9So/5/2013 z 26. februára 2014, 10So/34/2015 z 30. marca 2016, 1So/3/2015 z 24. októbra 2016) a na základe zisteného stavu z administratívneho spisu dospel k záveru, že vdovský dôchodok žalobkyne mal žalovaný vypočítať zo starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č.

274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., teda vo výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela.

37. Žalovaný nerešpektuje podľa žalobkyne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a poukazuje na to, že pre neho je záväzné rozhodnutie Najvyššieho súdu len vtedy, keď je vyhlásené za judikát.

38. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2So/82/2015, v ktorom súd uviedol: „Uvedený názor je možné aplikovať aj na prijaté a publikované stanovisko najvyššieho súdu v Zbierke stanovísk NS SR, ktoré je záväzné aj pre iné obdobné právne veci, nie je však záväzné absolútne. Ak publikované stanovisko najvyššieho súdu v obdobnej veci bolo preklenuté iným právnym názorom vysloveným v rozhodnutí najvyššieho súdu a účastník na tento právny názor poukazuje, je povinnosťou správneho orgánu, aby sa s novým právnym názorom aj náležite vysporiadal. Nepostačuje, ako v danom prípade, aby odvolací správny orgán len bez ďalšieho odkázal na záväznosť publikovaného stanoviska najvyššieho súdu.“

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje povinnosť všetkým orgánom štátnej moci svojou činnosťou naplňať legitímne očakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte (článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ktorého neoddeliteľnou súčasťou je právna istota. S princípom právnej istoty logicky korešponduje zásada rozhodovať v obdobných veciach rovnako.

40. Žalobkyňa ďalej uviedla, že Najvyšší súd Slovenskej republiky už v roku 2009 v rozsudku sp. zn. 9So 174/2008 z 29. apríla 2009 vyslovil právny názor, že zo žiadneho ustanovenia zákona č. 274/2007 Z. z. nevyplýva, že by žalovaný po priznaní príplatku k dôchodku politického väzňa mal znovu rozhodovať o sume vyplácaných dôchodkov v súbehu, a že by v prípade výplaty vdovského dôchodku v sume jednej polovice mal príplatok vyplácať tiež v sume jednej polovice.

41. Na základe spomínaného rozsudku žalovaný opravil všetky dôchodky, ktoré boli vyplácané v sume jednej polovice a rozdiel všetkým dotknutým vdovám doplatil, ale do praxe to neaplikoval a výpočty vdovských dôchodkov naďalej robil tak, ako pred vydaním spomínaného rozsudku. Tento spomínaný rozsudok nebol vyhlásený za judikát a žalovaný ho rešpektoval. Žalobkyňa sa domnieva, že zo strany žalovaného sú to účelovo vytvárané prietahy.

42. Žalobkyňa trvá na vecnej správnosti rozhodnutia Krajského súdu sp. zn. 19Sa/38/2016-41 z 28. marca 2017, a preto navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor kasačného súdu

43. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný podľa § 21 písm. a/ Správneho súdneho poriadku v spojení s § 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (§ 443 Správneho súdneho poriadku a § 444 Správneho súdneho poriadku), oprávnenou osobou na podanie kasačnej sťažnosti (§ 442 Správneho súdneho poriadku), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 Správneho súdneho poriadku), boli splnené podmienky podľa § 449 Správneho súdneho poriadku a kasačná sťažnosť má predpísané náležitosti (§ 445 ods. 1 Správneho súdneho poriadku a § 57 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti podľa § 440 Správneho súdneho poriadku, § 441 Správneho súdneho poriadku a § 453 Správneho súdneho poriadku a postupom podľa § 455 Správneho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania, keď deň

verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na webovom sídle kasačného súdu (www.nsud.sk) podľa § 137 ods. 4 Správneho súdneho poriadku v spojení s § 452 ods. 1 Správneho súdneho poriadku, dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná.

44. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 13. októbra 2016, č. XXX XXX XXXX 0, v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím, ktorým Sociálna poisťovňa, ústredie, rozhodla podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov a § 75 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov o žiadosti žalobkyne o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku z 11. augusta 2014 tak, že ju zamietla.

45. Medzi stranami bolo sporné, či príplatok k dôchodku politickým väzňom, priznaný k starobnému dôchodku zomrelého manžela žalobkyne, patrí k vdovskému dôchodku, alebo či má byť zahrnutý do výšky starobného dôchodku manžela žalobkyne na účely výpočtu vdovského dôchodku a teda, či môže byť krátený na polovicu pre súbeh vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne.

46. V zmysle § 3 ods. 1 vety prvej a ods. 2 zákona č.274/2007 Z. z. výška príplatku k starobnému dôchodku je 60,- Sk za mesiac väzby alebo mesiac výkonu trestu odňatia slobody, za mesiac zaradenia do táborov nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo za mesiac protiprávneho násilného odvlčenia. Výška príplatku k vdovskému dôchodku je 60% uvedenej sumy.

47. Medzi stranami nebolo sporné, že manželovi žalobkyne bol k starobnému dôchodku rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 16. januára 2009 priznaný príplatok k dôchodku podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. za 765 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác v celkovej sume 51,10 eur.

48. Príplatok k dôchodku, priznaný podľa zákona č. 274/2007 Z. z., je podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z. štátnou sociálnou dávkou.

49. V zmysle § 5 ods. 1 zákona č.274/2007 Z. z. a § 285 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z. z. na úhradu nákladov na príplatok a na úhradu nákladov spojených s jeho výplatou štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne.

50. Z vymedzenia príplatku k dôchodku politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky podľa názoru kasačného súdu vyplýva, že výška príplatku je daná zákonom č. 274/2007 Z. z., a nie je možné ju meniť bez ohľadu na to, či výplata dôchodkovej dávky poberateľa príplatku (tu poberateľky vdovského dôchodku) je podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. upravená z dôvodu súbehu takej dôchodkovej dávky s inou dôchodkovou dávkou na polovicu.

51. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom.

52. Vymedzenie príplatku k dôchodkom politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu.

53. Je preto rozdiel medzi príplatkom k dôchodku politickým väzňom ako štátnou sociálnou dávkou na jednej strane a napríklad príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 305/1999 Z. z. o zmiernení niektorých krívd osobám deportovaným do

nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov na strane druhej, ktoré nie sú štátnou sociálnou dávkou; u týchto príplatkov zákonodarca na rozdiel od príplatku k dôchodku politickým väzňom ustanovil, že tieto „príplatky tvoria s dôchodkom naďalej jeden celok“, čo v prípade zákona č. 274/2007 Z. z. neurobil. Tvrdenie žalovaného v kasačnej sťažnosti, že v prípade ním namietaných príplatkov ide o štátne sociálne dávky, je preto mylné.

54. Pokiaľ teda zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, vzhľadom na vyššie uvedené je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. To v konečnom dôsledku znamená, že na výšku príplatku nemožno prihliadať ani pri postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., ani pri úprave priznaných, resp. pri valorizácii už poberaných dôchodkov.

55. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k záveru, že vdovský dôchodok žalobkyne mala sociálna poisťovňa vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., teda vo výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

56. V tejto súvislosti považuje kasačný súd za potrebné pripomenúť, že pokiaľ žalovaný poukazoval na rozhodnutie sp. zn. 7So 17/2010 treba zdôrazniť, že išlo o rozhodnutie ojedinelé, pričom už v predchádzajúcom rozsudku sp. zn. 9So 147/2008 (R 41/2009) dospel kasačný súd k záveru, že „príplatok k dôchodku, podľa zákona č. 274/2007 Z. z. patrí v celosti bez ohľadu na to, či dôchodok, s ktorým bol zlúčený sa vypláca v plnej výške alebo v jednej polovici“, ale aj neskoršími rozhodnutiami sp. zn. 9So 5/2013, sp. zn. 1So 158/2014, sp. zn. 10So 34/2015, sp. zn. 7So 82/2015 bola rozhodovacia prax v obdobných veciach v nasledujúcom období preklenutá novšími rozhodnutiami nespochybnými legálny aspekt inštitútu príplatku k dôchodku a zároveň zohľadňujúcimi legitímne kritérium zrejmej výhodnosti v prospech poberateľov predmetnej dávky v súlade s ich závermi o takto modifikovanom spôsobe výpočtu výšky nároku.

57. Kasačný súd ďalej poznamenáva, že aplikáciu skorších súdnych rozhodnutí na iné prípady podmieňuje totožnosť, prípadne minimálna odchýlka - obdobnosť skutkového a právneho stavu. Rovnako nie je bez významu postavenie súdu, ktorý rozhodnutie vydal (okresný, krajský či najvyšší súd), ako aj ustálenosť judikatúry týkajúcej sa danej právnej otázky, pričom použitie skorších rozhodnutí je významné najmä z hľadiska argumentačného.

58. Právny názor na aplikáciu hmotnoprávnej úpravy právnej normy, ktorá sa vzťahuje na prejednávanú vec, sa vyvíja aj vzhľadom na rozhodovaciu činnosť súdov. Preto vo výnimočných prípadoch správny orgán nie je viazaný právnym názorom kasačného súdu, ktorý vyslovil v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí.

59. Uvedený názor je možné aplikovať aj na prijaté a publikované stanovisko najvyššieho súdu v Zbierke stanovísk NS SR, ktoré je záväzná aj pre iné obdobné právne veci, nie je však záväzná absolútne. Ak publikované stanovisko najvyššieho súdu v obdobnej veci bolo preklenuté iným právnym názorom vysloveným v rozhodnutí najvyššieho súdu, a účastník na tento právny názor poukazuje, je povinnosťou správneho orgánu, aby sa s novým právnym názorom aj náležite vysporiadal. Nepostačuje, ako v danom prípade, aby odvolací správny orgán len bez ďalšieho odkázal na záväznosť konkrétneho publikovaného stanoviska najvyššieho súdu.

60. Pokiaľ žalovaný poukazuje na rozhodnutie kasačného súdu sp. zn. 7So/33/2015 z 31. marca 2016 je potrebné poznamenať, že rozhodnutie z 19. augusta 2014, č. XXX XXX XXXX 0, bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a nepreskúmateľnosti dôvodov pri postupe výpočtu sumy vdovského dôchodku, na základe ktorých bolo o žiadosti o opravu príplatku k dôchodku rozhodnuté.

61. Z uvedených dôvodov kasačný súd aplikujúc ustanovenie § 461 Správneho súdneho poriadku kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol, pretože nie je dôvodná.

V.

Trovy kasačného konania

62. Žalobkyňa mala v kasačnom konaní plný úspech. Podľa § 167 ods. 1 Správneho súdneho poriadku v spojení s § 467 ods. 1 Správneho súdneho poriadku, žalobkyni, ktorá mala v kasačnom konaní plný úspech, kasačný súd prizná voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania. Žalobkyňa si v kasačnom konaní nárok na náhradu trov konania neuplatnila, preto jej kasačný súd nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

63. Žalovaný nebol v konaní úspešný, ani si nárok na náhradu trov kasačného konania neuplatnil. Kasačný súd žalovanému podľa § 168 a contrario Správneho súdneho poriadku v spojení s § 467 ods. 1 Správneho súdneho poriadku nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

64. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011 v spojení s § 139 ods. 4 Správneho súdneho poriadku a § 452 ods. 1 Správneho súdneho poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.